

*Гужва І.Ю.,**к.е.н., проректор з наукової роботи
і міжнародних відносин,**Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі*

МЕХАНІЗМ ВИРІШЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ СУПЕРЕЧОК В СОТ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ І СУЧАСНА ПРАКТИКА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Анотація. У статті визначено теоретичні засади та особливості практичного використання країнами світу механізму вирішення торговельних суперечок в рамках СОТ. Поетапно окреслено процедуру вирішення торговельних суперечок в СОТ. Проаналізовано розповсюдженість та результативність використання механізму торговельних суперечок в країнах світу. Розглянутий досвід України у сфері вирішення торговельних суперечок СОТ.

Ключові слова: торговельна суперечка, Світова організація торгівлі (СОТ), третейська група, міжнародна торгівля, національні інтереси.

Постановка проблеми. Механізм вирішення суперечок в рамках СОТ є центральним елементом, що забезпечує безпеку та передбачуваність міжнародної торгової системи. Він посилює права та обов'язки сторін, виходячи із підписаних угод, та прояснює існуючі положення досягнутих домовленостей у відповідності до загальних правил інтерпретації міжнародного публічного права.

Одним з основних пріоритетів механізму вирішення суперечок в рамках СОТ є можливість проведення незалежного розслідування, яке може ініціювати будь-який член організації, щоб відстояти свої права. Система урегулювання суперечок СОТ ґрунтується на єдиних правилах для всіх учасників незалежно від їх політичної ваги та економічної могутності. Це має істотне значення для країн, які у вирішенні суперечок з більш сильним торговельним партнером на двосторонній основі апріорі опиняються у менш сприятливому становищі.

Механізм вирішення суперечок в СОТ надає країнам-членам можливість урегулювати торговельні конфлікти в рамках міжнародного правового поля, не вдаючись до розгортання торгових воєн. Він дозволяє захистити національні економічні інтереси шляхом усунення дискримінаційних заходів зі сторони торговельних партнерів, а також шляхом покращення доступу вітчизняних товарів та іноземні ринки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теорії та практики вирішення торговельних суперечок в рамках СОТ присвячено наукові публікації багатьох вітчизняних вчених, зокрема, С.Г. Осики [1], А.С. Лекарь [2], Т.Ф. Гордєєвої [3], Т.О. Осташко [4], О.Ю. Сафонові [5] та ін. Результати їх наукових пошуків становлять значну базу для дослідження особливостей функціонування системи вирішення торговельних суперечок в СОТ.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак останні роки стають дуже напруженим періодом для механізму вирішення суперечок, адже самі суперечки стають все більш складними, а коло юридичних питань, що містяться у відповідних позовах, стає набагато ширшим. Водночас

Україна дедалі більше залучається до практики вирішення торговельних суперечок в якості як ініціатора, так і відповідача. Зазначені особливості обумовлюють необхідність здійснення подальших досліджень у сфері використання механізму вирішення торговельних суперечок в СОТ для реалізації національних інтересів.

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів функціонування системи урегулювання торговельних суперечок в рамках СОТ на сучасному етапі; аналізі досвіду участі України у вирішенні торговельних суперечок та формулюванні рекомендацій, що дозволять збільшити ефективність використання нею даного механізму захисту національних інтересів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливість механізму вирішення торговельних суперечок в СОТ полягає у тому, що перш ніж доводити конфлікт до самої суперечки, країна-ініціатор зобов'язана провести консультації зі стороною, яка порушує норми СОТ. Проблеми між сторонами можуть бути вирішені вже на цій стадії. Це дозволяє не відволікати значні фінансові та людські ресурси на тривалий процес офіційного вирішення спорів.

Якщо сторонам за підсумками таких консультацій не вдається досягти компромісу, вони застосовують механізм вирішення суперечок, передбачених нормами і правилами СОТ. Дуже важливою на сучасному етапі є та обставина, що тепер встановлено чіткі часові обмеження на кожен з етапів суперечки. Це визначає орієнтири для учасників спору, а також запобігає його затягуванню.

До основних етапів вирішення суперечок у рамках СОТ належать (рис. 1):

1. Консультації – носять конфіденційний характер, зазвичай тривають до двох місяців. Протягом процесу консультацій сторони можуть користуватися так званими «добрими послугами» – допомогою будь-якої держави чи міжнародної організації у встановленні контакту та початку вирішення суперечок між сторонами і досягнення компромісу. Крім того, за згодою сторін на етапі консультацій до суперечки можуть приєднатися інші країни – члени СОТ в якості спостерігачів. Якщо компромісу досягти не вдається, країна – ініціатор суперечки може вимагати створення третейської групи.

2. Створення третейської групи – відбувається на засіданні Органу з вирішення суперечок СОТ, якщо тільки не досягнуто «негативного консенсусу» (всі країни проголосують проти). Країна, проти якої ведеться суперечка, може заблокувати створення третейської групи лише один раз. Якщо сторона, яка ініціювала суперечку, наполягатиме далі, третейська група буде створена.

3. Визначення повноважень третейської групи – визначення кола питань, які вирішуватиме третейська група, виносячи

рішення по суті проблеми. Члени третейської групи обираються сторонами таким чином, щоб забезпечити незалежність при вирішенні суперечки, з індикативного списку урядових і неурядових осіб, які мають відповідну кваліфікацію у сфері міжнародного торгового права. Третейська група складається, як правило, з трьох осіб. Якщо сторони суперечки не можуть визначити склад третейської групи, це робить Генеральний директор СОТ.

Члени третейської групи проводять розгляд, виходячи винятково з положень, зазначених ініціатором суперечки в його позові. Таким чином, коло питань, які розглядаються третейською групою, визначається стороною, яка вирішала розпочати суперечку, тому для неї важливо представити на розгляд детально розроблену скаргу з описанням всіх порушених правил і норм СОТ. Якщо сторона, проти якої ведеться суперечка, порушила норми СОТ, не вказані у скарзі ініціатора суперечки, вона буде виправдана третейською групою.

4. Розслідування третейської групи – в процесі проведення своєї роботи третейська група повинна забезпечувати високу якість та оперативність своїх доповідей щодо суті вирішуваної суперечки. В процесі виконання своїх обов'язків третейська група може зіштовхуватися з питаннями, які не мають прямого відношення до торгової політики і вимагають низки технічних знань. В такому випадку вона запрошує визнаних експертів у відповідній сфері для одержання додаткової інформації та проведення технічних консультацій.

5. Попередній розгляд – передбачає формування описової частини проекту доповіді третейської групи, який міститиме факти, аргументи, а також надані у письмовому вигляді зауваження сторін суперечки. Окрім надання письмових зауважень, відбуваються публічні слухання, в яких беруть участь сторони конфлікту, треті сторони також можуть виражати свою позицію. Брати до уваги докази третьої сторони чи ні – визначає третейська група.

6. Представлення попереднього звіту – містить не лише описові розділи, але й висновки та зауваження третейської групи. За правилами, ця стадія настає не пізніше ніж через 6 місяців після створення третейської групи. На практиці цього терміну часто не дотримуються через складність і комплексність питань, що виносяться на розгляд.

7. Представлення остаточної версії звіту – звіт третейської групи проходить процедуру затвердження на засіданні Органу з вирішення суперечок СОТ. Якщо сторона, що прогнала суперечку, подає апеляцію, звіт затверджується після її розгляду.

8. Прийняття Органом по вирішенню суперечок СОТ звіту третейської групи – звіт третейської групи заслуховується і схвалюється на засіданні. В разі подання апеляції, вона триває впродовж двох місяців з можливістю продовження процедури ще на місяць. За її підсумками Органом по вирішенню суперечок СОТ схвалює доповідь Апеляційного органу.

9. Впровадження рекомендацій Органу з вирішення суперечок СОТ стороною, яка прогнала суперечку, – впродовж 30 днів сторона, що прогнала суперечку, зобов'язана надати інформацію про те, яким чином вона збирається виконати відповідні рекомендації. Важливим аспектом функціонування СОТ в даному випадку є обов'язковість виконання рішення Органу з вирішення суперечок стороною, що прогнала. Хоча СОТ не має механізмів змушувати держави виконувати рішення Органу з вирішення суперечок, правилами передбачено право сторони, яка виграла суперечку, скасовувати режим найбільшого сприяння та підвищувати тор-

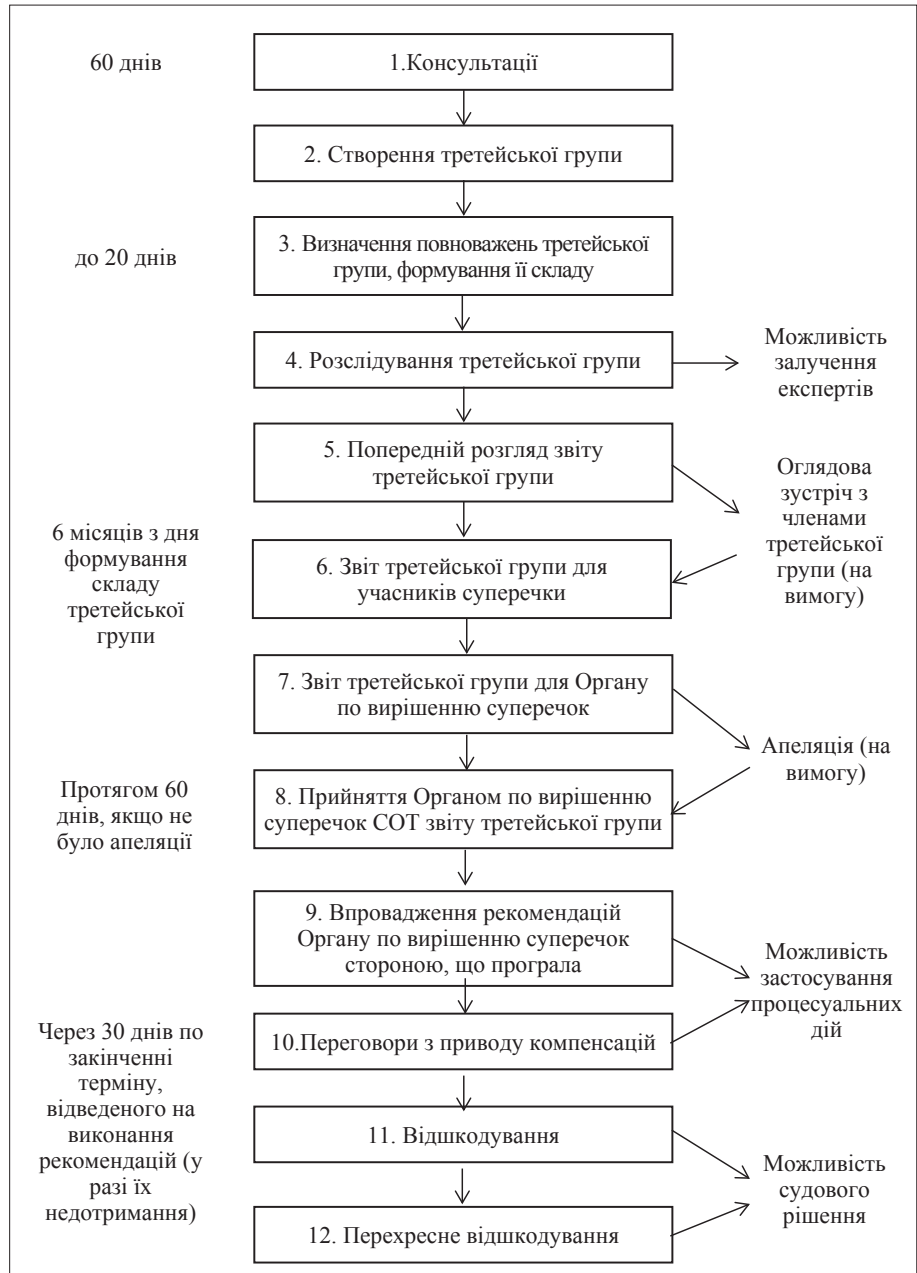

Рис. 1. Етапи процедури урегулювання суперечок в СОТ

Джерело: [6, с. 235]

говельні бар'єри проти країни, яка програла, якщо вона не збирається виконувати розпорядження Органу з вирішення суперечок.

10. Компенсації – якщо країна, що програла суперечку, не має можливості виконати рекомендації Органу з вирішення спорів у встановлені строки, вона може розпочати переговори з протилежною стороною суперечки щодо надання взаємно прийнятної компенсації. Така компенсація не носить грошового вираження, а пов'язана з наданням додаткових преференцій у торгівлі.

11. Відшкодування – якщо сторони не можуть домовитися з приводу компенсації, потерпіла сторона звертається до Органу з вирішення суперечок СОТ з проханням дати дозвіл на призупинення торговельних преференцій по відношенню до сторони, яка порушила норми СОТ. Перевага в даному випадку надається призупиненню в тих сферах, які були предметом суперечки.

12. Перехресне відшкодування – якщо торгівля носить явно односторонній характер і призупинення торговельних преференцій в тому секторі, який був предметом суперечки, не дає жодних переваг для потерпілої сторони, призупинення торговельних преференцій відбувається за іншими секторами торгівлі чи угодами СОТ.

Слід зазначити, що механізм урегулювання суперечок є поширеним засобом вирішення проблем порушення правил СОТ серед його учасників. Так, станом на 2013 р. було заявлено про 456 спорів, серед яких 144 знаходились на етапі консультацій, 24 – на етапі створення третейської групи, 9 – на етапі визначення повноважень третейської групи, 93 – на етапі досягнення компромісу до прийняття доповіді третейської групи внесення рекомендацій Органом з вирішення суперечок, 28 – на етапі заслуховування звіту третейської групи, 83 – на етапі виконання рекомендацій Органу з вирішення суперечок стороною, яка програла спор, 21 – на етапі досягнення консенсусу щодо компенсацій, 5 – на етапі невиконання рекомендацій стороною, що програла, і 5 – на етапі здійснення відшкодування [7].

Як видно, більшість суперечок обоюдно вирішувались сторонами або на етапі консультацій, або в ході розгляду до прийняття рішення третейською групою чи апеляційним органом. Лише 2% суперечок закінчувались невиконанням стороною,

яка програла, рекомендацій Органу з вирішення суперечок, а в низці випадків був використаний механізм відшкодування. Це свідчить про ефективність та визнання переважною більшістю країн – членів СОТ системи вирішення суперечок в рамках цієї організації.

До країн, які беруть участь в найбільшій кількості спорів у рамках СОТ, належать США, ЄС, Канада, Бразилія, Мексика, Китай, Індія та ін. (табл. 1).

Всього США брали участь в 224 торгових суперечках в рамках СОТ. При цьому коло питань, які виносилися на розгляд, було доволі широким. В основному вони стосувалися інспекції сільськогосподарської продукції, митної класифікації товарів, заходів, що впливали на торгівлю та інвестиції в галузі машинобудування, тощо. Географічний розподіл країн, відносно яких США порушували суперечки, є наступним: ЄС (19), Китай (15), Індія, Японія та Мексика (по 6), Канада (5), Бразилія та Австралія (по 4). Необхідно зазначити, що найбільша кількість суперечок відбувається між ЄС та США і стосуються переважно одних і тих самих проблем. Так, всього ЄС ініціював проти США 32 суперечки, частина з яких стосувалась заходів щодо застосування антидемпінгового мита на європейську сталь.

Серед країн, які не так давно приєдналися до СОТ, найбільш активну роль у суперечках СОТ відіграє Китай. На даний момент ним ініційовано 11 суперечок, 30 суперечок ініційовано проти нього і ще в 96 Китай виступає третьою стороною. Переважна частина суперечок стосується застосування антидемпінгових, компенсаційних та спеціальних заходів проти китайських компаній. У свою чергу, суперечки проти Китаю також оскаржують правомірність застосування ним низки антидемпінгових заходів та практики субсидування. Слід зазначити, що серед країн – членів СОТ існує правило не ініціювати суперечки проти країн, які нещодавно приєдналися до організації, впродовж перших трьох років (це так званий пільговий період – grace period). Але якщо країна сама ініціює суперечки проти інших у цей період, тоді інші країни починають розглядати її як повноправного учасника системи торговельних суперечок та ініціюють суперечки проти неї. Саме такий досвід спіткав Китай у 2002 р., який ініціював суперечку проти США з приводу застосування ними захисних заходів на металеву продукцію китайського виробництва.

Слід зазначити, що останні роки стали дуже напруженим періодом для механізму вирішення суперечок в рамках Світової організації торгівлі. Тільки за 2013–2014 рр. було випущено 14 доповідей третейських груп і шість доповідей Апеляційного органу. Суперечки, що розглядаються судовими органами СОТ, стають все більш складними. Причому коло юридичних питань, що містяться в позовах, стало набагато ширшим, ніж у минулі роки: під час суперечок зачіпаються практично всі угоди СОТ [8, с. 4]. Як наслідок, процес вирішення торговельних суперечок у рамках СОТ стає достатньо тривалим і може не виправдати ситуативних явищ у торговельно-економічних відносинах. Однак поряд з цим даний інструмент дозволяє привернути увагу світової спільноти та упередити повторення аналогічних ситуацій у загальносвітовій практиці.

Механізм вирішення суперечок СОТ залишається однією з фундаментальних основ багатосторонньої торговельної системи, і зростаюче число суперечок підтверджує значущість цього механізму для членів організації. Однак ускладнення сучасної практики торговельно-економічного співробітництва і відповідне ускладнення у зв'язку з цим суперечок щодо нього вимагають вдосконалення процедури урегулювання суперечок

Таблиця 1

Країни світу, що брали найбільшу участь в торговельних суперечках СОТ в період 1995–2012 рр.

Країни – ініціатори суперечок	Кількість суперечок	Країни, проти яких ініційовано суперечки	Кількість суперечок
США	105	США	119
ЄС	87	ЄС	73
Канада	33	Китай	30
Бразилія	26	Індія	22
Мексика	23	Аргентина	22
Індія	21	Канада	17
Аргентина	18	Японія	15
Японія	17	Бразилія	14
Південна Корея	15	Мексика	14
Таїланд	13	Південна Корея	14

Джерело: [7]

в СОТ. Поліпшення механізму вирішення суперечок – явище зовсім не нове, воно відбувається за допомогою різних доповнюючих один одного методів. Так, з 1995 р. ведеться переговорний процес про перегляд Домовленості про правила і процедури врегулювання суперечок, в ході якого члени СОТ представили свої пропозиції щодо поліпшення або уточнення відповідних процедур.

Для країн, що розвиваються, найбільший інтерес представляють ті пропозиції, які спрямовані на спрощення доступу до механізму вирішення суперечок та на забезпечення ефективного виконання рішень. Дві третини членів СОТ так чи інакше брали участь у торговельних суперечках, і, отже, необхідно спростити доступ, щоб і третина, яка залишилася (в основному невеличкі країни), могла безперешкодно скористатися цим інструментом.

Зі спрощенням доступу до механізму вирішення суперечок пов'язані насамперед дві умови: участь третіх сторін і перегляд термінів. Щодо прав третіх сторін у судовому процесі, є кілька пропозицій. Одна з них, наприклад, полягає в тому, щоб автоматично допускати третю сторону до процесу в тому випадку, якщо відповідач у відведений строк не висловить відповідного заперечення. Інша пропозиція стосується розширення кола прав третіх сторін на етапі слухання справи в спеціальній групі [9].

Перегляд термінів, у свою чергу, спрямований на досягнення двох цілей: продовження деяких строків на користь країн і скорочення затримок на окремих етапах судового процесу. Інші пропозиції, наприклад, щодо створення списку кандидатів для прискореного формування групи експертів, також можуть внести свій внесок у скорочення термінів. Слід пам'ятати, що тривалі терміни ведуть до більших витрат, і не тільки судових, а й тих, які виникають в галузі, яка страждає від неправомірних дій, проти яких виступає позивач.

Насамкінець розглянемо досвід України у сфері вирішення торговельних суперечок СОТ. Незважаючи на те що країна нещодавно набула членство в СОТ, вона також має певний досвід участі в системі урегулювання суперечок СОТ. На разі вона є єдиною країною пострадянського простору, яка, будучи членом СОТ, ініціювала суперечки і проти якої розпочинали суперечки інші країни (табл. 2).

Перша суперечка була ініційована Україною у липні 2010 р. стосовно регулювання імпорту алкоголю та сигарет у Вірменії, а саме стосовно дискримінаційного застосування акцизних зборів. У жовтні 2010 р. було подано заяву на формування третейської групи. Однак у грудні 2011 р. суперечку було урегульовано між сторонами шляхом досягнення взаємної домовленості між сторонами шляхом вирівнювання акцизних ставок для української та вірменської продукції.

Ще одна суперечка була ініційована Україною проти застосування екологічного збору на імпорт товару у пластиковій упаковці в Молдові. У відповідь Молдова ініціювала суперечку проти акцизного збору на алкогольні напої в Україні. В підсумку країни домовились на зниження екологічного збору та вирівнювання акцизних ставок за рахунок.

Остання з ініційованих Україною на даний час суперечок стосувалася Закону Австралії «Про звичайну упаковку сигарет» у 2012 р. До суперечки невдовзі приєдналися Гондурас та Домініканська Республіка. Однак виявилось, що дана суперечка лобювалася Асоціацією тютюнових виробників «Укртютюн», куди входять лише іноземні американські та британські компанії, які раніше вже намагалися оскаржити рішення Австралії через Вищий суд цієї країни. Однак не змігши ефективно використати даний механізм, зазначені компанії вирішили діяти через Україну в СОТ. У поєднанні з тим фактом, що

Таблиця 2

Торговельні суперечки, ініційовані Україною щодо інших країн та іншими країнами проти неї в рамках СОТ

Торговельні суперечки, ініційовані Україною проти інших країн		
Країна, проти якої ініційовано суперечку Україною	Дата початку консультацій в рамках процедури суперечки в СОТ	Підстава виникнення суперечки
Вірменія	20 липня 2010 р.	Порушення ГАТТ 1994 р. Статті II:1, III:1, III:2, III:4
Молдова	17 лютого 2011 р.	Порушення ГАТТ 1994 р. Статті III:1, III:2, III:4
Австралія	13 березня 2012 р.	Порушення ТРІПС. Статті 1.1, 2.1, 3.1, 15, 15.1, 15.4, 16, 16.1, 16.3, 20, 27. Порушення угоди про ТБТ. Статті 2.1, 2.2
Торговельні суперечки, ініційовані іншими країнами проти України		
Країна, що ініціювала суперечку проти України	Дата початку консультацій в рамках процедури суперечки в СОТ	Підстава виникнення суперечки
Молдова	3 березня 2011 р.	Порушення ГАТТ 1994 р. Стаття III:2
Японія	30 жовтня 2013 р.	Порушення угоди про застосування спеціальних заходів обмеження імпорту. Статті 2.1, 3.1, 4.1(a), 4.1(b), 4.2(a), 4.2(b), 4.2(c), 5.1, 7.1, 7.4, 8.1, 11.1(a), 12.1, 12.2, 12.3. Порушення ГАТТ 1994 р. Статті II:1(b), XIX:1
Росія	7 травня 2015 р.	Порушення угоди про застосування антидемпінгових заходів. Статті 1, 2.1, 2.2, 2.2.1, 2.2.1.1, 2.4, 5.8, 6.1, 6.2, 6.4, 6.5.1, 6.6, 6.8, 6.9, 9.2, 9.3, 11.1, 11.2, 11.3. Порушення ГАТТ 1994 р. Стаття VI

Джерело: [7]

Україна не здійснює і не планує здійснювати експорт тютюнових виробів до Австралії, шкода для її міжнародного іміджу від ініціювання даної суперечки зрештою спонукала вітчизняний уряд скасувати торговельну суперечку проти Австралії у липні 2015 р. [10].

Водночас Україна також встигла програти одну ініційовану проти неї Японією суперечку щодо запровадження спеціального мита на легкові автомобілі. З часом до Японії у суперечці приєдналися Євросоюз, США, Росія, Австралія, Корея, Індія та Туреччина. В квітні 2013 р. Україна ввела на три роки спеціальні мита на імпорту нових легкових авто незалежно від країни походження та експорту. Для машин з об'ємом бензинового двигуна 1–1,5 л воно становило 6,46%, з об'ємом 1,5–2,2 л – 12,95%. Ця ініціатива торкнулася багатьох членів організації. До нововведення 26% малолітражних авто імпортувалося з Росії, по 15% – з Німеччини та Китаю. Основними постачальниками 1,5–3-літрових автомобілів в Україну були Японія (21%), Корея і Росія (по 15%), Німеччина (14%) і Великобританія (13%).

Україна стверджувала, що спеціальні мита були вимушеним заходом для захисту українських виробників від зростаючого автомобільного імпорту та скорочення вітчизняного виробництва авто. Україна будувала захист на аналізі даних за 2008–2010 рр. Головним аргументом української сторони було те, що співвідношення кількості імпортованих авто до кількості авто внутрішнього виробництва зростає з 38% з 2008 по 2010 р. Також ознакою придушення вітчизняних виробників іноземними конкурентами стало зниження частки автомобілів українського виробництва на українському ринку на 35% за той же період [11]. Однак вищезазначені аргументи не переконали СОТ, Україну було звинувачено у порушенні процедури та безпідставності встановлення спеціального мита на автомобілі.

Основною причиною, через які третейська група, що розглядала суперечку між Японією та Україною, не погодилася з аргументацією вітчизняної сторони, став низький рівень обґрунтованості позицій з боку України, адже:

– для обґрунтування свого рішення компетентний орган України просто математично порівняв відповідні числові показники імпорту автомобілів за період розслідування, замість того щоб ретельно проаналізувати всі відповідні фактори, які могли вплинути на стан імпорту протягом усього періоду розслідування, а не тільки в конкретні його проміжки;

– тільки числовий аналіз імпорту не може підміняти собою обов'язок компетентного органу детально проаналізувати, наскільки «достатньо різким», «досить раптовим» і «досить істотним» було збільшення обсягів імпорту за період розслідування, оскільки саме дані критерії, вироблені практикою вирішення спорів СОТ, допомагають визначити, чи відповідає зростання імпорту вимогам ст. 2.1 Угоди про спеціальні заходи;

– оскаржувані захисні заходи були застосовані більш ніж через два роки (14 березня 2013 р.) після завершення періоду розслідування (2008–2010 рр.), що, на думку експертів, суперечило ст. 2.1 Угоди про спеціальні заходи [12, с. 31–32].

Разом з цим за результатами розслідування компетентний орган України зробив висновок про те, що існує загроза заповідання серйозної шкоди національному виробнику. Однак група експертів не погодилася з цим висновком, зазначивши, що питання збитку було недостатньо проаналізоване. Адже

щоб довести наявність загрози збитків, недостатньо простого математичного порівняння показників національної індустрії за період розслідування, як і недостатньо просто математично порівняти зростання імпорту. Навпаки, необхідний докладний аналіз тенденцій таких даних у перспективі на майбутній період.

Висновки. Для вітчизняного уряду та бізнесу постає проблема більш якісного вивчення норм і правил СОТ для виявлення порушень та дискримінації в міжнародній торгівлі як зі сторони торговельних партнерів, так і з власного боку. Слід також відзначити, що для повноцінного застосування інструменту врегулювання суперечок в рамках СОТ на всіх етапах має відбуватися проактивна взаємодія заінтересованих представників бізнесу та влади. Постає необхідність розвитку державно-приватного партнерства щодо оптимального та ефективного використання адекватних механізмів СОТ для захисту національних інтересів. Разом з цим вбачається за доцільне приєднатися до складу членів Дорадчого центру з питань права СОТ (м. Женева), що забезпечить додаткові юридичні можливості супроводження процедур врегулювання суперечок.

Література:

1. Осика С.Г. Вирішення спорів у Світовій організації торгівлі : [монографія] / С.Г. Осика, В.В. Коновалов ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : К.І.С., 2011. – 280 с.
2. Лекарь А.С. Основні риси та базові принципи системи вирішення спорів в рамках Світової організації торгівлі (СОТ) / А.С. Лекарь // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 4. – С. 156–164.
3. Гордєєва Т.Ф. Міжнародні торговельні суперечки у сучасній регулятивній парадигмі / Т.Ф. Гордєєва // Міжнародна економічна політика. – 2013. – Вип. 2. – С. 101–125.
4. Осташко Т.О. Уроки торговельної суперечки щодо експорту сиру в Російську Федерацію / Т.О. Осташко // Економіст. – 2012. – № 4. – С. 29–31.
5. Сафонова О.Ю. Україна в міжнародно-правовому регулюванні вирішення торговельних спорів у СОТ / О.Ю. Сафонова // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 407–410.
6. Членство в ВТО: новий етап участія Росії в міжнародній торгівельній системі / Под ред. С.Ф. Сутьрина і Н.А. Ломагіна. – Санкт-Петербург : ЭФ СПбГУ, 2013. – 256 с.
7. WTO Dispute Settlement / World Trade Organization [Electronic Resource]. – Mode of access : http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm.
8. Ланьї П.А. Система разрешения спорів в ВТО устойчивое развитие и Латинская Америка: обзор новых трендов / П.А. Ланьї, Т. Соаве // Мосты. – 2015. – Вып. 6. – С. 4–9.
9. Soto R.S. Special Session of the Dispute Settlement Body: Report by the Chairman / R.S.Soto [Electronic resource]. – Mode of access : https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/.../130107/q/TN/DS/26.pdf.
10. Мінекономрозвитку припиняє спір України з Австралією в рамках СОТ / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248215950&cat_id=244277212.
11. СОТ підтримала Японію у «автоспорі» проти України // Економічна правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2015/06/30/548603/>.
12. Махинова А. Япония v. Украина: результаты спора о применении Украиной защитных мер в отношении импорта некоторых автомобилей / А. Махинова, А. Бровко, В. Мыкуляк // Мосты. – 2015. – Вып. 6. – С. 31–35.

Гужва И.Ю. Механизм решения торговых споров в ВТО: теоретические аспекты и современная практика в Украине и мире

Аннотация. В статье определены теоретические основы и особенности практического использования странами мира механизма разрешения торговых споров в рамках ВТО. Поэтапно обозначена процедура решения торговых споров в ВТО. Проанализированы распространенность и результативность использования механизма торговых споров в странах мира. Рассмотрен опыт Украины в сфере решения торговых споров ВТО.

Ключевые слова: торговый спор, Всемирная торговая организация (ВТО), третейская группа, международная торговля, национальные интересы.

Guzhva I.Yu. The dispute settlement mechanism of the WTO: theoretical aspects and current practice in Ukraine and across the world

Summary. The article deals with theoretical principles and practical application of dispute settlement mechanism of the WTO. The procedure of resolving trade disputes in the WTO is incrementally outlined. The spread and effectiveness of trade disputes mechanism across the world is analyzed. The Ukraine's experience in resolving trade disputes in WTO is revealed.

Keywords: trade dispute, World Trade Organization (WTO) arbitration group, international trade, national interests.